

ENKELE BELANGRIJKE DEMOGRAFISCHE FEITEN

DOOR H. W. METHORST.

In het algemeen kan men aannemen, dat meer jongens dan meisjes geboren worden (ongeveer 105 jongens tegen 100 meisjes). Volgens sommige schrijvers zou een neiging bestaan tot vermindering van dit jongensoverschot.¹⁾

Er sterven naar verhouding meer jongens dan meisjes, zoodat op den huwbaren leeftijd ongeveer evenveel jonge mannen als jonge vrouwen aanwezig zijn. De sterfte onder de mannen blijft ook later grooter (door beroepsuitoefening, oorlogen etc.), zoodat ten slotte over het algemeen meer vrouwen dan mannen overblijven. Door bedrijfshygiëne, vermindering van bedrijfsongevallen en vermindering van oorlogen enerzijds en door het meer dan vroeger uitoefenen van beroepen door vrouwen anderzijds, bestaat eenige neiging tot het kleiner worden van het *verschil* in sterfte der vrouwen en mannen. In landen waar groote immigratie plaats heeft, zal men vaak meer mannen dan vrouwen aantreffen, in landen waaruit de mannen wegtrekken zal het vrouwenoverschot om deze reden grooter worden dan anders het geval zou zijn. Want er emigreeren over het algemeen meer mannen dan vrouwen.

1) Men is bijna een eeuw bezig te onderzoeken, of dit jongensoverschot verband houdt met den leeftijd van de moeder of van den vader of wel met het verschil in leeftijd der ouders. Ook tal van andere theorieën zijn inzake de oorzaak van het jongensoverschot verdedigd. Het omvangrijkste onderzoek op dit gebied heeft plaats gehad in Nederland.

De resultaten van een dépouillement van ruim 1.333.000 geboortegevallen in Nederland, welke zijn voorgekomen in de periode 1906—1913, zijn door mij gepubliceerd in de „Economist” van 1923, blz. 485—501. De conclusies, waartoe ik kwam waren de volgende:

1. dat verschil in leeftijd der ouders op zich zelf geen invloed doet zien.
2. dat zoowel bij den vader als bij de moeder na het 35ste levensjaar meer kans schijnt te bestaan tot het voortbrengen van, naar verhouding, minder jongens, dan vóór hun 35ste levensjaar.
3. dat in de leeftijdsklasse van 35—39 jaar, zoowel bij den vader als bij de moeder een duidelijke vermindering in het voortbrengen van meer jongens dan meisjes valt waar te nemen, welke zich later slechts gedeeltelijk herstelt.
4. dat voor de periode 1906—1913 zoowel vader als moeder in de leeftijdsklasse van 20—24 jaar een zeer groot jongensoverschot geven en dat het allergrootste jongensoverschot in die periode voorkomt indien vader en moeder beiden in die leeftijdsklasse vallen (absolute aantallen 40.472 jongens en 36.997 meisjes; ruim 109 jongens op 100 meisjes).

Voorts moge nog opgemerkt worden, dat over het algemeen onder de eerstgeborenen het jongensoverschot een weinig grooter is dan onder de latergeborenen.

In Nederland treft men meer vrouwen dan mannen aan, hoewel dit verschil geleidelijk kleiner wordt. Op 1 Januari 1830 (bij de eerste algemeene tienjaarlijksche Volkstelling) kwamen op 100 inwoners 48.90 mannen en 51.10 vrouwen voor. Langzamerhand zijn deze verhoudingscijfers meer aan elkaar gelijk geworden; bij de laatste volkstelling (31 Dec. 1920) waren op 100 personen 49.67 mannen en 50.33 vrouwen. Het verschil van 2.20 % in 1830 is dus gedaald tot 0.66 % in 1920.

De emigratie is bij ons te lande over het algemeen groter dan de immigratie. Het overschot van het vertrek bedroeg in onderstaande jaren:

Jaar :	Meer vertrokken dan gevestigd.		
	Mannen	Vrouwen	Totaal
1903	998	1373	2371
1904	2865	2785	5650
1905	1607	2092	3699
1906	3552	3308	6860
1907	7444	5675	13119
1908	3610	3381	6991
1909	12018	10561	22579
1910	1070	634	1704
1911	1927	891	2818
1912	2358	1438	3796
1913	— 410	— 317	— 727
1914	—14911	—13005	—27916
1915	— 9624	—12187	—21811
1916	—22149	—23182	—45331
1917	—28960	—26638	—55598
1918	91	1541	1450
1919	10410	11863	22273
1920	10287	6100	16387
1921	1684	— 1424	260
1922	2543	—10506	— 7963
1923	4263	—15344	—11081
1924	3182	5774	8956
1925	1502	3549	5051

Van 1914 t/m 1918 zijn meer vreemdelingen van buiten de grenzen in ons land komen wonen (Belgische vluchtelingen en Duitsche dienstboden), dan Nederlanders naar den vreemde zijn verhuisd. In 1919 en 1920 heeft daarentegen een afvloeiing van vreemdelingen plaats gehad (wegtrekkende Belgen en naar hun land terugkeerende Duitsche dienstboden). De jaren 1921, 1922 en 1923 gaven wederom, in toenemende mate, een vestigingsoverschot van vrouwen te zien. Het

jaar 1924 toont zoowel voor vrouwen als voor mannen een overschot van vertrek.

Doordat bij ons te lande de emigratie in het algemeen grooter is dan de immigratie, is de toeneming der bevolking uitsluitend het gevolg van het verschil tusschen het geboortecijfer en het sterftecijfer, dus van het geboorte-overschot, in sommige jaren meer, in andere jaren minder getemperd door een overschot van vertrek.

Een merkwaardig feit in de demografie is; de afneming van het relatieve geboortecijfer (aantal geboortegevallen per 1000 der bevolking) vooral na de periode 1870/80 in verschillende landen van Europa en ook in sommige landen buiten Europa. In Frankrijk is dit relatieve geboortecijfer reeds gedaald sedert het begin der 19e eeuw. In enkele landen treft men ook een merkwaardigen achteruitgang van het absolute aantal geboorte-gevallen aan, welk verschijnsel van belang is:

- 1°. met het oog op de verdeling der bevolking naar den leeftijd;
- 2°. omdat hierdoor een minder snelle toeneming der bevolking wordt bevorderd.

Doch niet alleen de toe- en afneming van het absolute aantal geboortegevallen, ook de wijziging van het relatieve aantal geboorten, alsmede de vermindering der sterfte in elke leeftijdsgroep, brengt telkens wijziging in de onderlinge verhouding van de bezetting der verschillende leeftijdsklassen.

Dat een dergelijke verschuiving ook werkelijk plaats heeft, moge blijken uit onderstaande indeeling der Nederlandsche bevolking naar den leeftijd bij de volkstellingen van 1859, 1879, 1899 en 1920.

	1859	1879	1899	1920
Mannen				
Onder het jaar	3.01	3.29	2.94	2.75
1—4 "	9.39	10.64	10.33	8.86
5—9 "	11.09	11.37	11.49	11.05
10—19 "	19.67	19.67	20.43	20.62
20—29 "	16.82	15.12	16.08	16.45
30—39 "	14.12	12.55	12.55	13.08
40—49 "	10.82	10.77	9.77	10.77
50—64 "	10.72	11.59	10.83	10.87
65 jaar en ouder	4.32	4.99	5.58	5.55
Vrouwen				
Onder het jaar	2.87	3.15	2.80	2.59
1—4 "	9.00	10.29	9.92	8.45
5—9 "	10.56	11.09	11.10	10.62
10—19 "	18.75	19.04	19.73	19.92
20—29 "	16.86	15.09	16.41	16.57
30—39 "	14.12	12.65	12.74	13.38
40—49 "	10.91	10.78	9.70	11.04
50—64 "	11.47	12.—	11.18	11.22
65 jaar en ouder	5.42	5.90	6.42	6.21

Van 1859 op 1879 geeft de splitsing der bevolking naar den leeftijd een vermeerdering te zien van het aantal jongens en meisjes beneden 9 jaar in verhouding tot het totaal der bevolking; gevolg van het toenemen van het absolute en relatieve geboortecijfer. Van 1879 op 1899 en van 1899 op 1920 zien we, na de daling van het relatieve geboortecijfer, een beweging in tegengestelde richting.

De jaren 1899 en 1920 geven in de groep 65 jaar en ouder, zoowel voor de mannen als voor de vrouwen hogere cijfers te zien dan de jaren 1859 en 1879. Dit laatste verschijnsel zal in de toekomst vermoedelijk in nog sterker mate optreden, naar gelang de hygiëne er in slaagt den mensch een hooger en leeftijd te doen bereiken. Laatstgenoemd verschijnsel moet op den duur invloed uitoefenen op het algemeene sterfecijfer, omdat de relatieve sterfte in de hogere leeftijdsklassen in het algemeen grooter is dan in de lagere leeftijdsklassen, zooals blijkt uit onderstaand tabelletje.

	Sterfte per 1000 van elke leeftijdsklasse.		
	1895/1904	1905/1914	1917/1924
Beneden het jaar.....	164.45	119.02	71.60
1—4 „	18.42	13.08	11.75
5—13 „	3.25	2.39	2.28
14—19 „	3.73	2.95	3.21
20—49 „	6.56	5.19	5.30
50—64 „	19.23	17.46	16.16
65—79 „	64.43	60.51	60.32
80 jaar en ouder.....	187.20	191.62	187.53
Totale sterfte	17.05	13.89	12.23
65 jaar en ouder	78.46	76.37	77.16

De drie perioden zijn zoo genomen, dat het tijdstip der volkstelling (31 Dec. 1899, 31 Dec. 1909 en 31 Dec. 1920) telkens in het midden ligt.

Opmerkelijk is de groote vermindering der sterfte onder de kinderen beneden het jaar. Daarop volgt de groep 1—4 jaar. Doch ook merkwaardig is de sterftevermindering in de leeftijdsklasse 50—64 jaar en 65—79 jaar, ofschoon de vermindering der sterfte van de 2de op de 3de periode kleiner is dan van de eerste op de tweede periode, *alleen in de leeftijdsklasse 80 jaar en ouder is de sterfte in de beide laatste perioden niet lager dan in de eerste periode.*

Beschouwt men de groep 65 jaar en ouder in haar geheel, dan blijkt de sterfte in die groep van 1905—'14 tot 1917—'24 te zijn gestegen.

Beschouwt men de bevolking der aarde in haar geheel dan is de vraag van belang of onze aardbol in staat is meer bewoners te voeden dan thans het geval is.

Hoeveel menschen wonen op het ondermaansche?

Naar wordt aangenomen is ruim de helft der totale bevolking der aarde min of meer regelmatig „geteld”, terwijl de andere helft slechts „geschat” is. Het vermoeden is dus gewettigd, dat niet met *zekerheid* kan worden gezegd hoeveel menschen op de aarde wonen.

Gedurende de jaren 1685—1840 loopen de schattingen van het totaal aantal aardbewoners uiteen van 437 millioen als laagste schatting (1804) tot 1080 millioen als hoogste schatting (1761). Van 1843—1873 schommelen deze aantallen van 1135 tot 1391 millioen. Thans wordt het aantal geraamd op rond 1800 millioen. Door den laatsten wereldoorlog heeft de totale wereldbevolking een nauw merkbaar verlies van $\pm 20.000.000$ geleden; naar men berekend heeft, is dit verlies geringer, dan het menschenverlies ten gevolge van de griep in 1918!

Volgens sommige schrijvers kan onze aarde een veel grooter aantal bewoners voeden en zou dit technisch geenerlei bezwaren opleveren, indien de voortbrenging, het verkeer, de verdeeling der grondstoffen en de verdeeling der voortgebrachte goederen slechts beter georganiseerd waren, dan thans. Volgens hen is nog niet te schatten de reusachtige invloed van de nog niet of nauwelijks geëxploiteerde natuurkrachten, als zonlicht, eb en vloed, waterval, wind, en van uitvindingen op allerlei gebied op de ontwikkeling van de voortbrenging en het verkeer.

De berekeningen betreffende het aantal bewoners, dat de aarde zal kunnen voeden, zijn de volgende (in millioen-tallen bewoners):

1°. Indien de tegenwoordige bevolking der aarde zal toenemen in dezelfde verhouding, waarin de voor den landbouw geschikte grond (volgens een berekening van O. E. Baker, landbouwkundig-economist van het Amerikaansche Census Bureau) in de Vereen. Staten van Noord-Amerika kan toenemen	2.942
2°. Indien de schatting van Raymond Pearl betreffende de totale bevolking, welke de Vereen. Staten van Noord-Amerika zal kunnen voeden, op de geheele wereld wordt toegepast	3.416
3°. Indien de verhouding van goeden grond tot de totale oppervlakte van de geheele aarde kan worden, gelijk zij in de Vereen. Staten van Noord-Amerika in 1920 was (n.l. in de verhouding van 503 tot 1903)	3.552
4°. Indien het gemiddelde van $2\frac{1}{2}$ acre voor landbouw geschikten grond per persoon, wordt toegepast op den	

	totalen voor landbouw geschikten grond der geheele aarde (d.i. 31.2 % der totale oppervlakte land) . . .	4.193
5°.	Indien de schatting van Prof. E. M. East van de Harvard University als juist wordt aangenomen	5.200
6°.	Indien de verhouding goede grond tot totale oppervlakte van de geheele aarde in plaats van 503 tot 1903 (zie hierboven sub 3°.) kan worden 800 tot 1903, gelijk voor de Ver. Staten van Noord-Amerika wordt aangenomen .	5.651
7°.	Indien voor de geheele aarde dezelfde densiteit mogelijk wordt geacht, als in de toekomst voor de Ver. Staten van Noord-Amerika mogelijk wordt geacht	9.622
8°.	Indien het totale bouwland der geheele aarde gemiddeld 3 personen per acre zou kunnen voeden	9.792
9°.	Indien het gemiddelde van $2\frac{1}{2}$ acre voor landbouw geschikten grond per persoon, wordt toegepast op de totale oppervlakte land der aarde	13.440

De Heer G. H. Knibbs, Directeur van het Australische Instituut of Science and Industry, vroeger Commonwealth-statistician, die in een artikel over dit onderwerp in de November-aflevering van het „Revue internationale de synthèse scientifique Scientia” bovengenoemde opsomming geeft, komt voor zich zelf tot de conclusie, dat de vraag, hoeveel mensen de aarde kan voeden, afhangt, deels van de vergevorderdheid van de kennis der natuurkracht, deels van de sociale, economische en politieke organisatie.

Indien men aanneemt, dat de mensch zijn tegenwoordige levensgewoonten niet wenscht te wijzigen en ook zijn nationale voorrechten wil behouden, zal de aarde ook in de toekomst niet meer dan 5000 millioen individuen kunnen onderhouden. Indien de mensch minder gaat uitgeven voor *onproductieve* doeleinden, dan zullen de vorderingen der wetenschap in staat stellen, dat de aarde 7000 millioen mensen kan voeden. Indien men in staat zal zijn de ontwikkeling en beschaving over de geheele wereld te verspreiden, alle belangrijke economische vraagstukken op vriendschappelijke wijze te regelen en de verkregen kennis der natuur meer systematisch toe te passen, dan zal de aarde een bevolking van 9000 millioen zielen kunnen bevatten. En neemt men daarbij aan, dat geen bijzondere natuurverschijnselen of rampen zullen optreden (die zoodanig kunnen zijn, dat zij het geheele menschenras bedreigen), dan zou als hoogste limiet de aardbevolking tot 11000 millioen zielen kunnen stijgen.

Maar vóór we dat getal ooit zullen kunnen bereiken, zullen vele eeuwen moeten verlopen, zal de maatschappelijke organisatie, zoowel nationaal als internationaal een hoogen trap van ontwikkeling moeten hebben verkregen en zal de moraliteit der menschen zéér veel moeten zijn verbeterd.

Ten einde de plaats te bepalen, welke Nederland demografisch in de wereld inneemt, is het van belang na te gaan, hoe de bevolking over de aarde is verspreid.

Volgens de laatste gegevens in 1925 gepubliceerd door het Office Permanent van het Institut International de Statistique was deze verspreiding als volgt:

	Oppervl. in 1000 K.M ² .	Bevolking × 1000	Bewoners per K.M ² .
Europa.....	9587	462227	48.2
Amerika	43375	227133	5.2
Afrika	28584	137361	4.8
Azië.....	43675	1060238	24.3
Oceanië.....	8885	7915	0.9
	146775	1894874	12.9

Europa met een bevolking van 460 millioen, het dichtstbevolkte werelddeel met een densiteit van 48 inw. per K.M². Daarop volgt Azië met een bevolking van een milliard zielen en een densiteit van 24 inw. per K.M². (vooral dichtbevolkt zijn Britsch-Indië, 247 millioen inw. met een densiteit van 87 inw. per K.M².; Japan 56 millioen inw., met een densiteit van 145 inw. per K.M².; Java en Madoera 35 millioen inw., met een densiteit van 266 inw. per K.M².; China, 433 millioen inw., heeft slechts een densiteit van 39 inw. per K.M².). In de derde plaats komt Amerika met 227 millioen inwoners en een densiteit van 5 inw. per K.M², waaronder de Ver. Staten van Noord-Amerika (106 millioen inw.) met een densiteit van 13 inw. per K.M², Brazilië (31 millioen inw.) met een densiteit van 3.6 inw. per K.M².

In Europa zelf wordt de grootste bevolkingsgroep in Europeesch Rusland aangetroffen, daarop volgen in belangrijkheid wat het aantal inwoners betreft: Duitschland, Groot-Britannië en Ierland, Italië, Frankrijk en Polen. Stelt men de geheele Europeesche bevolking op 100, dan bedroeg de bevolking in deze landen respectievelijk: 22.05 %, 13.52 %, 10.40 %, 8.58 %, 8.57 % en 6.25 % (te zamen bijna 70 % der geheele Europeesche bevolking). De bevolkingsdichtheid wordt gedeeltelijk beïnvloed door de bodemgesteldheid, door de aanwezigheid van industrieën en door de aantrekkingskracht der groote steden. Het dichtstbevolkte land van Europa is: Saksen, met 311 inwoners per K.M², daarop volgen: Engeland en Wales met 250, België met 245 en Nederland met 210 inw. per K.M². Nederland is dus een der dichtstbevolkte landen van Europa (Drente met 79, Zuid-Holland met 572 inw. per K.M²).

Hoe is nu de loop der geboorte- en sterftecijfers in een aantal landen in vergelijking met Nederland. Wij laten hieronder de cijfers volgen, voor zoover beschikbaar, sinds 1840, voor Nederland, België, Pruisen, Saksen, Engeland, Denemarken, Zweden, Frankrijk,

Australië, Nieuw-Zeeland, Japan, Canada en de Vereen. Staten van Noord-Amerika.

Geboorte, sterfte en geboortesurplus per 1000 der bevolking.

	NEDERLAND.			BELGIË.			PRUISEN.		
	¹⁾ Geb.	²⁾ Sterfte	Surplus	Geb.	Sterfte	Surplus	Geb.	Sterfte	Surplus
1841/50	33.—	26.2	6.8	30.9	24.3	6.6	38.—	27.6	10.4
1851/60	33.3	25.6	7.7	30.3	22.5	7.8	37.7	27.6	10.1
1861/70	35.8	25.4	10.4	32.0	24.4	7.6	38.3	27.—	11.3
1871/80	36.2	24.3	11.9	32.3	22.6	9.7	39.—	26.6	12.4
1881/90	34.2	21.0	13.2	30.2	20.5	9.7	37.4	24.7	12.7
1891/1900	32.5	18.4	14.1	29.—	19.2	9.8	36.7	21.9	14.8
1901/10	30.5	15.2	15.3	26.4	16.6	9.8	33.5	18.4	15.1
1911	27.9	14.5	13.4	22.9	16.4	6.5	29.4	17.2	12.2
1912	28.1	12.3	15.8	22.6	14.5	8.1	28.9	15.5	13.4
1913	28.3	12.4	15.9	22.4	14.6	7.8	28.2	14.9	13.3
1914	28.3	12.4	15.9	20.4	³⁾ 14.1	6.3	27.7	⁴⁾ 19.1	8.6
1915	26.3	12.5	13.8	16.1	³⁾ 13.1	3.—	21.—	⁴⁾ 22.—	—1.—
1916	26.6	13.—	13.6	12.9	³⁾ 13.1	—0.2	16.—	⁴⁾ 19.—	—3.—
1917	26.2	13.2	13.—	11.3	³⁾ 16.3	—5.0	14.4	⁴⁾ 20.6	—6.2
1918	25.3	17.5	7.8	11.3	³⁾ 20.8	—9.5	14.6	⁴⁾ 25.2	—10.6
1919	24.6	13.5	11.1	16.3	15.—	1.3	20.3	15.9	4.4
1920	28.6	12.3	16.3	22.1	13.8	8.3	25.8	15.4	10.4
1921	27.7	11.4	16.3	21.8	13.8	8.0	24.9	13.6	11.3
1922	26.1	11.7	14.4	20.4	13.9	6.5	22.7	14.2	8.5
1923	26.2	10.2	16.0	20.3	12.9	7.4	20.5	13.5	7.0
1924	25.1	9.8	15.3	19.9	13.—	7.1	20.8	12.2	8.6
1925	24.2	9.8	14.4	19.8	12.9	6.9	20.9	11.8	9.1

¹⁾ Vóór 1918: levend aangegevenen.

Sedert 1918: levend geboren.

²⁾ Vóór 1918 zijn onder de sterfgevallen *niet* begrepen de kinderen die levend geboren zijn, doch overleden waren vóór de geboorteaangifte. Sedert 1918 zijn deze gevallen *wel* onder de sterfte begrepen.

³⁾ Zonder de militairen. Sterfte met inbegrip der militairen niet bekend.

⁴⁾ Met inbegrip der militairen. De sterfte zonder de militairen was aldus:

PRUISEN.			
Jaren	Geb.	Sterfte zonder de mil.	Surplus
1914	27.6	15.6	12.—
1915	21.—	15.2	5.8
1916	16.—	14.2	1.8
1917	14.4	16.3	—1.9
1918	14.6	19.1	—4.5

Geboorte, sterfte en geboortesurplus per 1000 der bevolking.

	SAKSEN.			ENGELAND EN WALES			DENEMARKEN.		
	Geb.	Sterfte	Surplus	Geb.	Sterfte	Surplus	Geb.	Sterfte	Surplus
1841/50	39.4	28.5	10.9	32.6	22.4	10.2	30.5	20.4	10.1
1851/60	39.6	27.1	12.5	34.1	22.2	11.9	32.5	20.6	11.9
1861/70	40.5	28.1	12.4	35.2	22.5	12.7	30.7	19.9	10.8
1871/80	42.9	29.1	13.8	35.4	21.4	14.0	31.4	19.4	12.0
1881/90	41.8	28.—	13.8	32.5	19.1	13.4	32.0	18.6	13.4
1891/1900	39.5	24.—	15.5	29.9	18.2	11.7	30.2	17.5	12.7
1901/10	32.1	18.3	13.8	27.2	15.4	11.8	28.5	14.2	14.3
1911	26.	16.5	9.5	24.3	14.6	9.7	26.7	13.4	13.3
1912	25.7	14.3	11.4	23.9	13.3	10.6	26.6	13.0	13.6
1913	24.9	13.9	11.—	24.1	13.8	10.3	25.6	12.5	13.1
1914	23.6	¹⁾ 18.—	5.6	23.8	14.—	9.8	25.6	12.5	13.1
1915	17.5	¹⁾ 18.5	—0.9	21.9	²⁾ 15.7	6.2	24.2	12.8	11.4
1916	12.—	¹⁾ 18.4	—6.3	20.9	²⁾ 14.4	6.5	24.4	13.4	11.0
1917	10.5	¹⁾ 19.9	—9.4	17.8	²⁾ 14.4	3.4	23.7	13.2	10.5
1918	11.2	¹⁾ 24.2	—13.—	17.7	²⁾ 17.6	0.1	24.1	13.0	11.1
1919	17.9	14.6	3.3	18.5	13.7	4.8	22.6	13.0	9.6
1920	25.2	13.6	11.6	25.5	12.4	13.1	25.4	12.9	12.5
1921	23.4	12.6	10.8	22.4	12.1	10.3	24.0	11.0	13.0
1922	20.4	13.5	6.9	20.4	12.8	7.6	22.3	11.9	10.4
1923	18.3	12.8	5.5	19.7	11.6	8.1	22.3	11.3	11.0
1924	16.7	11.1	5.6	18.8	12.2	6.6	21.9	11.3	10.6
1925	18.—	10.7	7.2	18.3	12.2	6.1	21.1	10.9	10.2

Geboorte, sterfte en geboortesurplus per 1000 der bevolking.

	ZWEDEN.			FRANKRIJK.			AUSTRALIË.		
	Geb.	Sterfte	Surplus	Geb.	Sterfte	Surplus	Geb.	Sterfte	Surplus
1841/50	31.1	20.6	10.5	27.4	23.3	4.1			
1851/60	32.8	21.7	11.1	26.3	23.9	2.4			
1861/70	31.4	20.2	11.2	26.3	23.6	2.7	40.8	16.5	24.3
1871/80	30.5	18.3	12.2	25.4	23.7	1.7	36.1	15.7	20.4
1881/90	29.1	16.9	12.2	23.9	22.1	1.8	35.2	15.2	20.0
1891/1900	27.1	16.4	10.7	22.2	21.5	0.7	29.9	13.0	16.9
1901/10	25.8	14.9	10.9	20.6	19.4	1.2	26.5	11.2	15.3
1911	24.—	13.8	10.2	18.7	19.4	—0.7	27.2	10.7	16.6
1912	23.8	14.2	9.6	19.—	17.5	1.5	28.7	11.2	17.4
1913	23.2	13.7	9.5	19.1	17.6	1.5	28.3	10.8	17.5
1914	22.9	13.8	9.1	17.8	²⁾ 27.4	—9.6	28.1	⁴⁾ 10.5	17.5
1915	21.6	14.7	6.9	11.6	²⁾ 26.5	—14.9	27.1	⁴⁾ 10.6	16.5
1916	21.2	13.6	7.6	9.4	²⁾ 24.3	—14.9	26.6	⁴⁾ 11.0	15.6
1917	20.9	13.4	7.5	10.4	²⁾ 21.8	—11.4	26.3	⁴⁾ 9.7	16.6
1918	20.3	18.—	2.3	12.2	²⁾ 29.—	—16.8	25.0	⁴⁾ 10.0	15.0
1919	19.8	14.5	5.3	13.—	19.—	—6.—	23.5	12.7	10.8
1920	23.6	13.3	10.3	21.3	17.2	4.1	25.5	10.5	15.0
1921	21.4	12.4	9.—	20.7	17.6	3.0	25.0	9.9	15.0
1922	19.6	12.8	6.8	19.4	17.5	1.8	24.7	9.2	15.5
1923	18.8	11.4	7.4	19.4	17.—	2.4	23.8	9.9	13.9
1924	18.1	12.0	6.1	19.2	17.3	1.9	23.2	9.5	13.8
1925	17.5	11.7	5.8	19.6	18.1	1.5	22.9	9.2	13.7

¹⁾ Met inbegrip der militairen. Sterfte zonder de militairen niet bekend.²⁾ Zonder de militairen. Sterfte met inbegrip der militairen niet bekend.³⁾ Met inbegrip der militairen. De sterfte zonder de militairen is vermeld op pag. 10.⁴⁾ Niet vermeld of de oorlogsverliezen er onder zijn begrepen.

De sterfte zonder de militairen was in Frankrijk aldus:

Jaren	Geb.	Sterfte zonder militairen	Surplus
1914	17.8	20.7	— 2.9
1915	11.6	21.0	— 9.4
1916	9.4	19.8	—10.4
1917	10.4	20.2	— 9.8
1918	12.2	24.6	—12.4

Geboorte, sterfte en geboortesurplus per 1000 der bevolking.

	NIEUW-ZEELAND.			JAPAN.		
	Geboorte	Sterfte	Surplus	Geboorte	Sterfte	Surplus
1861/1870	40.2	13.2	27.0			
1871/1880	40.7	12.3	28.4			
1872/1880				24.0	17.8	6.1
1881/1890	33.9	10.5	23.4	27.3	20.0	7.3
1891/1900	26.7	10.0	16.7	29.8	20.9	8.9
1901/1910	26.8	9.8	17.0	32.2	20.7	11.6
1911	26.0	9.4	16.6	34.2	20.3	13.8
1912	26.5	8.9	17.6	33.3	19.9	13.4
1913	26.1	9.5	16.6	33.2	19.4	13.8
1914	26.0	9.3	16.7	33.7	20.5	13.2
1915	25.3	9.1	16.2	33.1	20.1	13.0
1916	25.9	9.6	16.3	32.7	21.5	11.2
1917	25.7	9.6	16.1	32.3	21.4	10.9
1918	23.4	14.8	8.6	32.2	26.8	5.4
1919	21.4	9.5	11.9	31.6	22.8	8.8
1920	25.1	10.2	14.9	36.2	25.4	10.8
1921	23.3	8.7	14.6	35.1	22.7	12.4
1922	23.2	8.8	14.4	34.2	22.3	11.8
1923	21.9	9.0	12.9	34.9	22.8	12.1
1924	21.6	8.3	13.3	33.8	21.2	12.6
1925	21.2	8.3	12.9			

Geboorte, sterfte en geboortesurplus per 1000 der bevolking.

CANADA (alle Provincies).				Alle Provincies zonder Quebec.			Provincie Quebec.			VER. STATEN VAN NOORD-AMERIKA.			
	Geb.	Sterfte	Surplus	Geb.	Sterfte	Surplus	Geb.	Sterfte	Surplus		Geb.	Sterfte	Surplus
1900—'01	27.8	15.1	12.7	24.4	13.7	10.7	33.6	19.5	14.1	1876/1885	19.8	15.1	4.7
1911	26.4	13.5	12.9	22.0	11.6	10.3	37.2	17.9	19.3	1886/1895	24.1	15.6	8.5
1912	27.9	13.0	14.8	23.8	11.7	12.1	37.5	16.2	21.4	1896/1905	22.5	15.6	6.9
1913	29.2	13.7	15.5	25.5	21.1	13.4	37.7	17.3	20.4	1906/1915	25.0	14.9	10.1
1914	29.8	13.0	16.9	26.4	11.3	15.2	38.0	17.0	21.0	1915	25.1	14.1	11.0
1915	29.9	12.7	17.2	26.3	11.1	15.2	38.6	16.7	22.0	1916	25.0	14.8	10.2
1916	28.7	13.3	15.4	25.4	11.6	13.8	37.9	17.4	20.5	1917	24.7	14.2	10.5
1917	27.5	12.4	15.1	23.9	10.9	13.0	35.9	15.9	20.0	1918	24.6	18.3	6.3
1918	28.4	16.9	11.5	24.7	15.0	9.7	37.0	21.4	15.6	1919	22.3	13.0	9.3
1919	26.6	13.1	13.5	22.8	12.0	10.8	34.4	15.1	19.3	1920	23.7	13.1	10.6
1920	29.4	13.7	15.6	26.0	12.3	13.7	37.2	17.2	20.0	1921	24.3	11.7	12.6
1921	29.4	11.5	17.8	26.3	10.6	15.7	37.6	14.2	23.4	1922	22.5	11.9	10.6
1922	28.2	11.5	16.8	25.1	10.5	14.6	35.0	13.2	21.7	1923	22.4	12.4	10.0
1923				23.5	10.6	13.0				1924	22.5	11.9	10.6
1924				23.4	9.8	13.6				1925	23.2	11.4	10.8
1925				22.6	9.7	12.9							

België.

Geboorte. — Het maximum geboortecijfer per 1000 der bevolking van België valt in de periode 1831—40, n.l. 33,5, d.i. lager dan het maximum in Nederland, hetwelk valt in de periode 1871—80. Het absolute aantal geboorten was toen nog maar 140.000, d.i. ongeveer even hoog als in Nederland in de periode 1871—80.

Dit absolute aantal geb. was het hoogste in 1901, toen het 200.000 bedroeg of 29,4 p. 1000. Sinds dien is dit aantal schommelend gedaald tot 153.000 in 1925. Vermoedelijk zullen in België wel nimmer méér kinderen geboren worden dan in 1901 het geval was.

Sterfte. — De sterfte was per 1000 der bevolking het hoogst in 1861—70, n.l. 24,4. Daarna daalde de sterfte per 1000 inw. geleidelijk, met een tijdelijke stijging in het griepjaar 1918 tot 20,8 zonder de sterfte onder de militairen; de sterfte in België met inbegrip der in den oorlog gesneuvelden is niet bekend. In dit jaar was het absolute aantal overledenen het hoogst, n.l. 157.000. Thans is dit absolute aantal weer gedaald tot 99569, dit is minder dan in één der jaren sinds 1831—40.

De sterfte is in België in verhouding tot de bevolking niet zoo sterk gedaald als bij ons.

Surplus. — Het surplus heeft in België nimmer zulk een hoogte bereikt als bij ons. Het was het hoogst in de perioden 1891—1900 en 1901—10, n.l. 9,8 per 1000 inw. In 1923 bedroeg het de helft van ons surplus, n.l. 8 per 1000 tegen 16 per 1000 bij ons te lande.

Het absolute aantal, waarmede de geboorte de sterfte overtreft, bedroeg in 1901: 84.000, d.i. het hoogste aantal, dat ooit bereikt is. In 1925 was het surplus slechts 54.000 tegen 106.000 in Nederland.

Pruisen.

Geboorte. — In Pruisen is de geboorte in verhouding tot de bevolking hooger geweest dan in Nederland of België, n.l. 39 per 1000 inw. gedurende de periode 1871—80. (Na den oorlog van 1870!)

Het absoluut getal der geboorten was toen 1.008.000. In absoluut aantal was de geb. het hoogst in 1906, n.l. 1.270.000. Daarna is dit aantal geleidelijk gedaald tot 783.000 in het tegenwoordig gebied.

In 1906 was de bevolking in het toenmalige gebied 37.600.000.

In 1925 was de bevolking in het tegenwoordig gebied 38.800.000.

Men kan dus wel aannemen, dat Pruisen zijn maximum aantal geboorten in 1906 heeft bereikt.

Sterfte. — De sterfte was per 1000 der bevolking het hoogst in de periode 1831—40, n.l. 28,8. Daarna daalde de sterfte per 1000 inw. geleidelijk, met een tijdelijke stijging in het griepjaar 1918 tot 19,1, zonder de militairen, een verhoudingscijfer, dat iets lager is dan in België en veel lager dan in Frankrijk. In laatstgenoemd land was de sterfte in 1918 zonder de militairen 24,6 en met inbegrip der militairen

29.- per 1000 inw.; in Pruisen was het sterftcijfer in dit jaar met inbegrip der militairen 25.2. Het absolute aantal overledenen was in het griepjaar, ook zonder de militairen, het hoogst, n.l. 799.000.

Surplus. — Het surplus heeft in Pruisen per 1000 inw. in 1902 dezelfde hoogte bereikt, 16.3, als bij ons te lande in de jaren 1920 en 1921. Daarna daalt het tot 9.1 in 1925, d.i. een grooter surplus dan in België, Saksen, Engeland en Zweden.

In absoluut aantal was het surplus het hoogst (596.000) in hetzelfde jaar 1906, waarin het absoluut geboortecijfer het hoogst was. In 1925 was het surplus slechts 345.000.

Saksen.

Geboorte. — In Saksen was het geboortecijfer in de periode 1871—80 buitengewoon hoog, n.l. 42.9 per 1000 inw. Het absolute aantal geboorten was toen 118.000 per jaar, welk aantal stijgt tot 157.000 in 1901. Het bedraagt thans 88.000. Saksen heeft vermoedelijk in 1901 wel het grootste aantal geboorten bereikt.

Het relatieve geboortecijfer is thans lager dan in Nederland, België, Pruisen, Engeland en Denemarken.

Sterfte. — De relatieve sterfte was ook in de periode 1871—80 het hoogst, n.l. 29.1 per 1000 inw. De stijging in het griepjaar 1918 was (24.2) niet zoo hoog als in Pruisen (25.2), in beide landen met inbegrip van militairen.

Surplus. — Het surplus bereikte, evenals in Pruisen, in 1902 zijn maximum, n.l. 16.5 per 1000 inw., d.i. meer dan het surplus, ook bij ons te lande, ooit heeft bedragen. Daarna daalt het tot lager dan in Pruisen. In absoluut aantal was het 't hoogst in 1902, n.l. 71.000, thans is het tot meer dan de helft gedaald.

Engeland (zonder Schotland en Ierland).

Geboorte. — Het hoogste relatieve geboortecijfer valt in de periode 1871—80, n.l. 35.4 per 1000 inw. Het absolute aantal geboorten was toen 859.000. Dit aantal was (gelijk in Nederland) het hoogst in 1920, n.l. 958.000 (in 1925: 711.000). Het relatieve geboortecijfer is thans gedaald tot ruim 18 per 1000 inw., dit is lager dan in Frankrijk.

Sterfte. — De sterfte was het hoogst in de periode 1861—70, n.l. 22.- per 1000 inw. Daarna daalde het geleidelijk, met een tijdelijke stijging in het griepjaar 1918 tot 17.6, zonder de militairen, om vervolgens weer te dalen tot 12.2 per 1000 in 1925, een cijfer, dat lager is dan in België.

Evenals in Nederland is in Engeland het absolute aantal overledenen het hoogst in 1918, n.l. 612.000, zonder de militairen. Thans is dit aantal 473.000 op een bevolking van 38.000.000, d.i. lager dan in de periode 1861—70 (479.000), toen de bevolking slechts 21.000.000 bedroeg.

Surplus. — Het surplus is in Engeland het hoogst (14) in dezelfde periode (1871—80) waarin het relatieve geboortecijfer het hoogst was. Het bedraagt thans 6.1 per 1000 inw., d.i. nog niet de helft van het relatieve surplus in Nederland.

Denemarken.

Geboorte. — Het hoogste relatieve geboortecijfer valt in de periode 1851—60, n.l. 32.5 per 1000 inw. Het absolute aantal geboorten was toen 49.000, welk aantal in 1921 zijn maximum van 79.000 heeft bereikt. Relatief is het geboortecijfer gedaald tot 21.- per 1000 inw. in 1925.

Sterfte. — De relatieve sterfte was het hoogst in 1801—10, n.l. 23.7, welke sterfte geleidelijk is gedaald tot 10.9 in 1925. Merkwaardig is, dat Denemarken het eenige land is waarvan het sterftcijfer in het griepjaar 1918 is gedaald (n.l. van 13.2 in 1917 op 13.0 in 1918). In absoluut getal is de sterfte het hoogst in de periode 1891—1900 en in de jaren 1919 en 1920, n.l. 40.000.

Surplus. — Het surplus was in Denemarken het hoogst in 1909, n.l. 14.9 per 1000 inw. en ook in 1924 is het surplus nog hoog, n.l. 10.6 per 1000 inw., d.i. meer dan in België, Pruisen, Saksen, Engeland en Zweden. In absoluut getal was het geboorte-overschot het hoogst in 1910, n.l. 40.000, thans is het 35.000.

Zweden.

Geboorte. — Het hoogste relatieve geboortecijfer valt in de periode 1751—60, n.l. 36.1 per 1000 inw. Daarna is er een hoog cijfer in de periode 1821—30, n.l. 34.6 per 1000 inw. en vervolgens in de periode 1851—60, n.l. 32.8 per 1000 inw.

De absolute aantallen waren in die jaren resp. 66.000, 95.000 en 119.000, welk aantal steeg tot 140.400 in 1909, om in 1925 te dalen tot 106.000.

Het relatieve geboortecijfer is in 1925 (17.5) zelfs lager dan in Frankrijk (19.2) en Engeland (18.8).

Sterfte. — De sterfte was per 1000 inw. het hoogst in de periode 1771—80, n.l. 28.9, daalde daarna tot 21.7 in de periode 1851—60, tot 13.3 in 1917, om in het griepjaar 1918 te stijgen tot 18 en daarna te dalen tot 11.7 in 1925.

In 1918 was het absolute aantal overledenen het hoogst, n.l. 105.000, welk aantal thans (1925) is gedaald tot 71.000.

Surplus. — Het surplus was het hoogst in de perioden 1871—80 en 1881—90. In absoluut aantal was het surplus het hoogst in 1909, toen het 65.000 bedroeg; in 1925 was het gedaald tot 35.000.

Frankrijk.

Geboorte. — Het hoogste relatieve geboortecijfer valt in de periode

1811—20, n.l. 31.8 per 1000 inw. Daarna is dit (indien men den oorlogstijd buiten beschouwing laat) regelmatig gedaald tot 19.6 in 1925, een cijfer dat hooger is dan in Saksen (18.-), Engeland (18.3), Zweden (17.5).

In absoluut aantal heeft Frankrijk zijn grootste aantal geborenen bereikt in de periode 1861—70, n.l. 991.000, welk aantal in 1925 is gedaald tot 769.000, welk aantal altijd nog hooger is dan in Engeland in ditzelfde jaar (711.000).

Sterfte. — De sterfte was het hoogst in het griepjaar 1918, n.l. 29.- per 1000 inw. en was in de periode 1811—20, 26.1 per 1000 inw. Zij is wel geleidelijk gedaald, doch veel minder snel dan in *alle andere beschaafde landen*, zoodat de sterfte thans in Frankrijk nog *beschaamd* hoog is (ruim 18.- per 1000 inw.). Deze *veel te hooge* sterfte in een welvarend land met rijken bodem en een bevolking met oude beschaving is in het algemeen een gevolg van gebrek aan hygiënisch inzicht en niet van gebrek aan welstand. De sterfte is in Frankrijk veel meer de oorzaak van het bijna stationnair blijven der bevolking dan de geringe geboorte, zooals steeds beweerd wordt.

In de periode 1841—50 had Engeland slechts 16.800.000 inwoners tegen Frankrijk 35.000.000, d.i. meer dan het dubbele. Thans heeft Engeland $\pm$ 38.000.000 en Frankrijk $\pm$ 39.000.000 inw.; over eenige jaren groeit Engeland, wat aantal inwoners betreft, Frankrijk boven het hoofd.

Surplus. — Dit is sedert 1811—20 steeds gering geweest en was het hoogst in de periode 1821—30, n.l. 5.8 per 1000 inw. Buiten de oorlogsjaren overtrof het sterftecijfer ook reeds in 1907 en 1911 het geboortecijfer.

Australië.

Geboorte. — Het relatieve geboortecijfer was het hoogst in de periode 1861—70, n.l. 40.8 per 1000 inw., en wordt als zoodanig alleen overtroffen door Saksen gedurende de perioden 1871—80 en 1881—90. De bevolking was toen in Australië nog maar 1.400.000, het aantal geboorten 56.000. Dit aantal geboorten steeg in 1914 tot 138.000, daalde daarna, doch steeg weer in 1922 tot 137.000. Indien de bevolking, welke thans slechts 5.700.000 bedraagt, door immigratie nog veel vermeerdert, kan het absolute aantal geboorten nog wel daarboven gaan. Het relatieve geboortecijfer is gedaald tot 22.9 per 1000 inw., een hoog cijfer in vergelijking met andere landen.

Sterfte. — Mede doordat de samenstelling der bevolking naar den leeftijd, ten gevolge van immigratie, geheel anders is dan in het oude Europa was de sterfte per 1000 inw. steeds zéér laag. Het hoogste cijfer geeft de periode 1861—70 aan, n.l. 16.5 per 1000 inw., d.i. lager dan *thans* in Frankrijk.

In verhouding tot de bevolking behoort de sterfte in Australië, Nieuw-Zeeland en Nederland tot de laagste in de wereld.

Het grootste aantal overledenen is in het jaar 1919 aangetroffen, n.l. 66.000 (in 1925: 55.000).

Surplus. — Ten gevolge van het vrij hoge geboortecijfer en het lage sterftecijfer was het surplus steeds hoog. Relatief het hoogste in de periode 1861—70, n.l. 24.3 per 1000 inw., thans gedaald tot 13.7, welk getal alleen wordt overtroffen door Nederland (14.4) en Canada (16.8) in 1922.

Nieuw-Zeeland.

Geboorte. — Het relatieve geboortecijfer was het hoogst in de periode 1871—80, n.l. 40.7 per 1000 inwoners, toen Nieuw-Zeeland nog slechts $\pm$ 400.000 inwoners telde. Thans, nu Nieuw-Zeeland 1.300.000 inwoners heeft, is het geboortecijfer gedaald tot 21.2 per 1000 inw.

Sterfte. — Evenals in Australië is de samenstelling der bevolking naar den leeftijd, ten gevolge van immigratie, geheel anders dan in het oude Europa. Deze omstandigheid is ook een der redenen, waarom de sterfte per 1000 der bevolking steeds laag was. Zij was in het griepjaar 1918 het hoogst, n.l. 14.8 per 1000, hooger dan in de periode 1861—1870, toen de sterfte 13.2 per 1000 inw. bedroeg. In 1925 is de sterfte gedaald tot 8.3; dit is het laagste cijfer, dat ooit in eenig land der wereld bereikt is. Het zuigelingensterftecijfer is 4.02 per 100 geboren; dit is eveneens het laagste cijfer, dat ooit in eenig land bereikt is.

Waar aangenomen mag worden, dat een zuigelingensterfte van 3 per 100 geboren het laagste cijfer is, dat bereikt *kan* worden, daar is het duidelijk, dat in Nieuw-Zeeland de zuigelingensterfte, en vermoedelijk ook de algemeene sterfte, spoedig tot haar laagste punt gedaald zal zijn.

Surplus. — Ten gevolge van dit lage sterftecijfer is het surplus betrekkelijk hoog, n.l. 12.9, dat is hooger dan in België, Pruisen, Saksen, Engeland, Denemarken en Zweden.

Japan.

Geboorte. — Terwijl de bevolking van Japan van 1872 tot 1920 geleidelijk gestegen is van 33 millioen zielen tot 60 millioen (densiteit thans 145 inw. per K.M².) is de geboorte gestegen van 24 tot 35 per 1000 der bevolking. Een stijgende geboortelijn dus, zooals Nederland die heeft gekend vóór 1876 (periode 1871—80: 36.2).

Sterfte. — In het griepjaar 1918 was de sterfte het hoogst, n.l. 26.8 per 1000 der bevolking; daarna komt het jaar 1920 met een sterfte van 25.4 per 1000. Een daling tot 21.2 per 1000 in 1924 heeft nog weinig beteekenis. Indien deze vermindering echter constant voortgang heeft, zal vermoedelijk de geboortecurve deze dalende richting wel volgen.

Surplus. — Ten gevolge van het hooge sterftecijfer is het geboorte-overschot niet zoo groot (lager dan in Nederland, Australië en Nieuw-Zeeland) als men bij een zoo hoog geboortecijfer zou verwachten.

Canada.

Van de 8.788.000 inwoners worden 5.295.000 in twee der negen provincies aangetroffen, n.l. in Ontario 2.934.000 inwoners en in Quebec 2.361.000 inwoners.

Geboorte. — Groot is het verschil in nataliteit tusschen de provincie Quebec en de rest van Canada en merkwaardig is, dat het hier juist de Fransche bewoners schijnen te zijn, die een hoog geboortecijfer hebben. De cijfers zijn na 1911 hooger dan in 1900. Voor de rest van Canada zijn de geboortecijfers sedert 1900 ongeveer gelijk gebleven. Gegevens, welke verder teruggaan dan 1900, worden niet aangetroffen. Het geboortecijfer van de provincie Quebec is hooger dan dat van Japan, het geboortecijfer van geheel Canada is hooger dan dat van Nederland. Het geboortecijfer van Canada zonder Quebec staat ongeveer gelijk met dat van Australië.

Sterfte. — Terwijl de geboorte in de provincie Quebec hooger is dan in Japan, is de mortaliteit ongeveer de helft van die in Japan en lager (13.2) dan die van Frankrijk (17.3). Voor de rest van Canada is de sterfte even gunstig (9.8) als die van Nederland (9.8), en slechts iets hooger dan die van Australië (9.5). Voor geheel Canada is de sterfte (11.5) geringer dan die van België (12.7), Pruisen (12.0), Engeland (12.2) en Zweden (12.0).

Surplus. — In de provincie Quebec is het geboorte-surplus (21.7) in 1922 zóó hoog, als in geen der genoemde landen. Doch ook in geheel Canada is dit surplus (16.5) grooter dan b.v. Nederland ooit gekend heeft. Voor Canada zonder Quebec is het surplus (13.3) even groot als in Nieuw-Zeeland, doch lager dan in Nederland (15.3) en Australië (13.8).

Vereenigde Staten van Noord-Amerika.

De gegevens betreffende geboorte en sterfte omvatten niet steeds hetzelfde aantal staten, doch slechts die staten, waarin registratie van geboorten plaats heeft. Vóór 1915 bedroeg de bevolking dezer staten nog niet 10 % der geheele bevolking van de Ver. Staten, thans $\pm$ 65 %.

Geboorte. — Het hoogste relatieve geboortecijfer, n.l. 25.1 per 1000 inw. treffen we aan in het jaar 1915. Thans bedraagt het 23.2 per 1000 inw., dat is lager dan in Nederland en Japan, doch hooger dan in de andere genoemde landen.

Sterfte. — De sterfte was het hoogst in het griepjaar 1918, n.l. 18.3 per 1000, daarop volgen de perioden 1886—95 en 1896—1905. Thans is de sterfte lager dan in België, Pruisen, Engeland, Zweden, Frankrijk en Japan.

Surplus. — Het surplus is even hoog als in Denemarken en lager dan in Nederland, Canada, Australië, Nieuw-Zeeland en Japan.

Om nu de plaats te bepalen, welke Nederland thans, wat de geboorte, de algemeene sterfte en de zuigelingensterfte betreft, in de wereld inneemt, hebben wij voor de 55 (resp. 44) landen, waarvoor recente gegevens konden worden verzameld, deze drie demografische verschijnselen berekend voor de periode 1919—1923, d.i. een periode van 5 jaar, waarbij het jaar der volkstelling van einde 1920 ongeveer in het midden ligt en we hebben daarna deze landen in volgorde opgesteld, telkens het land dat het hoogste relatieve cijfer had als no. 1 aanduidend.

Volgorde.	Landen.	Periode.	Levend gebo- renen per 1000 inwoners.
1.	Rusland (51 gouv.)	1923	42.6
2.	Egypte	1919—1923	41.6
3.	Guatemala	1919—1923	40.5
4.	Bulgarije	1920—1921	40.3
5.	Formosa	1919—1922	39.5
6.	Chili	1919—1923	39.3
7.	Costa Rica	1919—1924	38.0
8.	Ceylon	1919—1922	37.7
9.	Roemenië	1920—1922	36.4
10.	Oekraïne	1923	35.4
11.	Salvador	1919—1923	34.9
12.	Japan	1919—1922	34.7
13.	Polen ¹⁾	1920—1921	32.6
14.	Britsch-Indië	1919—1923	31.8
15.	Portugal	1919—1922	31.6
16.	Venezuela	1919—1922	31.6
17.	Mexico ²⁾	1922—1923	30.6
18.	Hongarije	1919—1923	30.6
19.	Korea	1919—1922	29.8
20.	Spanje	1919—1923	29.8
21.	Curaçao	1919—1923	29.1
22.	Suriname	1919—1923	28.9
23.	Danzig (Vrijstaat)	1920—1923	28.6
24.	Unie van Zuid-Afrika (blanke bevolking)	1919—1922	28.2
25.	Italië	1919—1923	27.3
26.	Litauen (zonder Memel)	1922—1923	27.3
27.	Tsjecho-Slowakije	1919—1923	26.8
28.	IJsland	1919—1923	26.8
29.	Uruguay	1919—1923	26.6
30.	Nederland	1919—1924	26.4
31.	Panama	1919—1923	25.4
32.	Canada (zonder Quebec)	1921—1923	25.4
33.	Beieren	1919—1923	25.3
34.	Australië	1919—1923	24.6

¹⁾ Departementen Poznan en Pomorze.

²⁾ Gegevens van 13 staten met een bevolking in 1921 van 4.087.847 inw.; de totale bevolking van Mexico is 14.201.057.

Volgorde.	Landen.	Periode.	Levend gebo- renen per 1000 inwoners.
35.	Schotland	1919—1923	24.3
36.	Pruisen	1919—1923	24.1
37.	Noorwegen	1919—1923	24.1
38.	Ver. Staten van Noord-Amerika ³⁾	1919—1923	23.8
39.	Finland	1919—1923	23.4
40.	Noord-Ierland	1922—1923	23.3
41.	Letland	1920—1923	23.3
42.	Nieuw-Zeeland	1919—1923	23.0
43.	Denemarken	1919—1923	22.9
44.	Wurtemberg	1919—1923	22.3
45.	Saksen	1919—1922	22.1
46.	Oostenrijk	1919—1923	21.9
47.	Griekenland	1921	21.4
48.	Engeland en Wales	1919—1923	21.3
49.	Zweden	1919—1923	20.7
50.	België ⁴⁾	1919—1923	20.5
51.	Luxemburg	1919—1923	20.2
52.	Frankrijk (90 Dep.)	1920—1924	20.0
53.	Zwitserland	1919—1923	19.9
54.	Zuid-Ierland	1919—1923	19.6
55.	Estland	1922—1923	19.3

³⁾ Uitsluitend de „birth registration states”.

⁴⁾ Eupen en Malmedy niet inbegrepen.

Volgorde.	Landen.	Periode.	Overledenen (zonder doodgeb.) per 1000 inwoners
1.	Ceylon	1919—1922	32.7
2.	Chili	1919—1923	32.6
3.	Formosa	1919—1922	29.7
4.	Britsch-Indië	1919—1923	28.6
5.	Egypte	1919—1923	26.6
6.	Venezuela	1919—1922	24.2
7.	Roemenië	1920—1922	23.8
8.	Japan	1919—1922	23.6
9.	Portugal	1919—1922	23.4
10.	Rusland (51 gouv.)	1923	23.1
11.	Costa-Rica	1919—1924	23.1
12.	Korea	1919—1922	22.0
13.	Spanje	1919—1923	21.8
14.	Bulgarije	1920—1921	21.7
15.	Suriname	1919—1923	21.5
16.	Hongarije	1919—1923	21.0
17.	Guatemala	1919—1923	20.6
18.	Salvador	1919—1923	18.9
19.	Polen	1920—1921	18.7
20.	Curacao	1919—1923	18.0
21.	Oostenrijk	1919—1923	17.9
22.	Letland	1920—1923	17.7
23.	Tsjecho-Slowakije	1919—1923	17.6
24.	Frankrijk (90 Dep.)	1920—1924	17.4
25.	Oekraïne	1923	17.1
26.	Italië	1919—1923	17.0
27.	Estland	1922—1923	16.0

Volgorde.	Landen.	Periode.	Overledenen (zonder doodgeb.) per 1000 inwoners
28.	Littauen (zonder Memel)	1922—1923	15.9
29.	Beieren	1919—1923	15.8
30.	Danzig (Vrijstaat).	1920—1923	15.8
31.	Finland	1919—1923	15.5
32.	Pruisen	1919—1923	15.3
33.	Noord-Ierland	1922—1923	15.1
34.	Zuid-Ierland	1919—1923	14.7
35.	Luxemburg	1919—1923	14.3
36.	België	1919—1923	14.2
37.	Schotland	1919—1923	14.2
38.	Wurtemberg	1919—1923	14.2
39.	Griekenland	1921	13.8
40.	Saksen	1919—1922	13.7
41.	IJsland	1916—1923	13.7
42.	Zwitserland	1919—1923	13.2
43.	Zweden	1919—1923	12.9
44.	Ver. Staten van Noord-Amerika	1919—1923	12.7
45.	Panama	1919—1923	12.6
46.	Engeland en Wales	1919—1923	12.5
47.	Noorwegen	1919—1923	12.4
48.	Uruguay	1919—1923	12.2
49.	Mexico	1922—1923	12.0
50.	Denemarken	1919—1923	11.8
51.	Nederland	1919—1924	11.5
52.	Unie v. Zuid-Afrika (blanke bevolking)	1919—1922	10.8
53.	Canada (zonder Quebec)	1921—1923	10.7
54.	Australië	1919—1923	10.4
55.	Nieuw-Zeeland	1919—1923	9.2

Zie de noten onder de tabel der levendgeborenen.

Volgorde.	Landen.	Periode.	Geboorte surplus per 1000 inw.
1.	Guatemala	1919—1923	19.9
2.	Rusland (51 gouv.).	1923	19.5
3.	Bulgarije	1920—1921	18.6
4.	Mexico	1922—1923	18.6
5.	Oekraïne	1923	18.3
6.	Unie v. Zuid-Afrika (blanke bevolking)	1919—1922	17.4
7.	Salvador	1919—1923	16.0
8.	Nederland	1919—1924	15.0
9.	Egypte	1919—1923	15.0
10.	Costa-Rica	1919—1924	14.9
11.	Canada (zonder Quebec)	1921—1923	14.7
12.	Uruguay	1919—1923	14.4
13.	Australië	1919—1923	14.2
14.	Polen	1920—1921	13.9
15.	Nieuw-Zeeland	1919—1923	13.8
16.	IJsland	1919—1923	13.1
17.	Danzig (Vrijstaat)	1920—1923	12.8
18.	Panama	1919—1923	12.8
19.	Roemenië	1920—1922	12.5
20.	Noorwegen	1919—1923	11.7

Volgorde.	Landen.	Periode.	Geboorte surplus per 1000 inw.
21.	Litauen (zonder Memel)	1922—1923	11.4
22.	Japan	1919—1922	11.1
23.	Curaçao	1919—1923	11.1
24.	Ver. Staten van Noord-Amerika . .	1919—1923	11.1
25.	Denemarken	1919—1923	11.1
26.	Italië	1919—1923	10.3
27.	Schotland	1919—1923	10.1
28.	Formosa	1919—1922	9.8
29.	Hongarije	1919—1923	9.6
30.	Beieren	1919—1923	9.5
31.	Tsjecho-Slowakije	1919—1923	9.2
32.	Pruisen	1919—1923	8.8
33.	Engeland en Wales	1919—1923	8.8
34.	Saksen	1919—1922	8.4
35.	Portugal	1919—1922	8.2
36.	Noord-Ierland	1922—1923	8.2
37.	Wurtemberg	1919—1923	8.1
38.	Spanje	1919—1923	8.0
39.	Korea	1919—1922	7.9
40.	Finland	1919—1923	7.9
41.	Zweden	1919—1923	7.8
42.	Griekenland	1921	7.6
43.	Suriname	1919—1923	7.4
44.	Venezuela	1919—1922	7.4
45.	Chili	1919—1923	6.7
47.	Zwitserland	1919—1923	6.7
47.	België	1919—1923	6.3
48.	Luxemburg	1919—1923	5.9
49.	Letland	1920—1923	5.6
50.	Ceylon	1919—1922	5.0
51.	Zuid-Ierland	1919—1923	4.9
52.	Oostenrijk	1919—1923	4.0
53.	Estland	1922—1923	3.3
54.	Britsch-Indië	1919—1923	3.2
55.	Frankrijk (90 Dep.)	1920—1924	2.6

Zie de noten onder de tabel der levendgeborenen.

Volgorde.	Landen.	Periode.	Sterfte beneden het jaar per 100 levendgeborenen
1.	Chili	1919—1923	27.4
2.	Estland	1922—1923	25.2
3.	Costa-Rica	1919—1924	22.5
4.	Roemenië	1920—1922	21.0
5.	Hongarije	1919—1923	17.6
6.	Polen	1920—1921	17.0
7.	Venezuela	1919—1922	17.0
8.	Japan	1919—1922	16.8
9.	Dantzig (Vrijstaat)	1920—1923	16.1
10.	Tsjecho-Slowakije	1919—1923	16.1
11.	Beieren	1919—1923	15.9
12.	Litauen (zonder Memel)	1922—1923	15.7
13.	Oostenrijk	1919—1923	15.6
14.	Spanje	1919—1923	15.3

Volgorde.	Landen.	Periode.	Sterfte beneden het jaar per 100 levendgeborenen
15.	Egypte	1919—1923	13.7
16.	Salvador	1919—1923	13.2
17.	Pruisen	1919—1923	13.0
18.	Italië	1919—1923	12.8
19.	Saksen	1919—1922	11.7
20.	Luxemburg	1919—1923	11.4
21.	Wurtemberg	1919—1923	11.2
22.	Suriname	1919—1923	10.9
23.	België	1919—1923	10.5
24.	Uruguay	1919—1923	10.4
25.	Finland	1919—1923	10.2
26.	Letland	1920—1923	9.8
27.	Frankrijk (90 Dep.)	1920—1924	9.7
28.	Schotland	1919—1923	9.3
29.	Canada (zonder Quebec)	1921—1923	9.1
30.	Guatemala	1919—1923	8.7
31.	Denemarken	1919—1923	8.5
32.	Ver. Staten v. Noord-Amerika	1919—1923	8.0
33.	Unie v. Zuid-Afrika (blanke bevolking)	1919—1922	8.0
34.	Engeland en Wales	1919—1923	8.0
35.	Nederland	1919—1924	7.7
36.	Noord-Ierland	1922—1923	7.7
37.	Zwitserland	1919—1923	7.7
38.	Griekenland	1921	6.8
39.	Zuid-Ierland	1919—1923	6.6
40.	Zweden	1919—1923	6.6
41.	Australië	1919—1923	6.3
42.	IJsland	1919—1923	6.2
43.	Noorwegen	1919—1923	5.7
44.	Nieuw Zeeland	1919—1923	4.6

Zie de noten onder de tabel der levendgeborenen.

Wat leeren nu bovenstaande tabellen in het algemeen en ten aanzien van Nederland in het bijzonder?

Naar onze meening dit.

Dat over het algemeen in elk land, indien bijzondere gebeurtenissen niet storend inwerken, het relatieve geboortecijfer een neiging tot toeneming toont, totdat een zeker maximum is bereikt, hetwelk in den regel niet hooger stijgt dan 40 geboorten per jaar en per 1000 inwoners. Dat het relatieve sterfte-cijfer aanvankelijk eveneens stijgt, in den regel niet hooger dan tot 30 sterfgevallen per jaar en per 1000 inwoners. Maar dat daarna, dank zij den met succes gevoerden strijd van den mensch tegen al wat zijn aardsche leven bedreigt, het relatieve sterfte-cijfer sneller gaat dalen dan het geboorte-cijfer, waardoor tijdelijk een soms angstwekkend hoog geboorte-overschot ontstaat. Dat zoodra de moderne begrippen van hygiëne, van zorg voor het pasgeboren kind, van opvoeding, met een daarmede gepaard gaand toenemend verantwoordelijkheidsgevoel jegens zich zelf en anderen (welke verschijnselen alle tevens oorzaken zijn van vermindering der

sterfte), tot in de verschillende lagen der bevolking gaan doordringen, wat alleen mogelijk is bij zeker peil van materiele welvaart en ontwikkeling, óók het geboortecijfer gestadig gaat dalen. En doordat de sterftecurve na uitgedaald te zijn, horizontaal, ja zelfs eenigermate naar omhoog, moet ombuigen, ontstaat dan het verschijnsel, dat de beide curven van geboorte en sterfte, waarvan de eene, de geboortecurve als regel hooger ligt dan de sterftecurve, elkaar gaan naderen.

Voor Nederland verkeerden we thans in de periode van een, ten gevolge van een zéér sterke daling van het sterfecijfer, zéér hoog geboorte-overschot. Doch waar de sterftecurve reeds zóó ver is gedaald, dat we binnen niet te veel jaren bovengenoemde ombuiging van de sterftecurve zullen waarnemen, daar mag worden aangenomen, dat, aangezien de oorzaken, welke tot geboortedaling hebben geleid, vermoedelijk werkzaam zullen blijven, de beide curven reeds op weg zijn elkaar te naderen, m.a.w. dat het geboortesurplus geleidelijk zal gaan dalen.

Dezen loop der verschijnselen hebben wij te aanvaarden, ook al neemt de bevolking daardoor tijdelijk zéér snel toe. Weinig invloed moet daarbij worden toegekend aan opzettelijke directe propaganda vóór of tegen gezinsbeperking. Krachten gelegen in de natuur der dingen, factoren voortvloeiend uit de evolutie, welke de volkeren der aarde op verschillende wijzen en in verschillend tempo doormaken, zijn hier werkzaam.

Laten wij intusschen voortgaan met de vervulling van de beschavingstaak, die ons op de schouders is gelegd, strevend naar verhooging van het welvaartspeil der geheele bevolking, vermijgend alles wat de volksziel kan schaden en alles wat een economische ontwikkeling in den weg staat, organiserend de nationale en internationale gemeenschap, dan zullen wij met vertrouwen de toekomst kunnen tegemoet zien, ook al zijn er momenten, waarop bezorgdheid ons bevangt bij de ondoorgrondelijke dingen, welke wij op dit ondermaansche soms zien plaats grijpen.

Ten slotte ligt in den loop der dingen zelf de oplossing van het zoo belangrijke bevolkingsvraagstuk, dat bij elke economische depressie zéér begrijpelijk meer dan anders de aandacht trekt.
